

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na Dunajski cesti št. 15 v Medljatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice šte. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Čujte kako se godi koroškimi Slovencem!

Z Dunaja, 27. januarja.

O zadevah naših sobratov na Koroškem se je doslej le malo čulo, in zdelo se je, kakor da bi bili koroški Slovenci že skoraj izmrli. V državnem zboru nimajo ne jednega poslanca, in po časnikih smo še le zdaj začeli zvedovati, kako se godi na Koroškem, ko je začel v Celovcu izhajati vrli „Mir.“ Dasiravno pa koroški Slovenci v državnem zboru niso zastopani po domačih poslancih, se vendar drugi za nje vrlo potegujejo in lani se je česki grof Harach pri budgetni obravnavi britko pritoževal, da koroški Slovenci nimajo slovenskih ljudskih šol, in da se njih otroci podučujejo v njim nerazumljivi nemščini. Koroški poslanec Moro je skušal tedaj grofa Haracha zavrniti, češ, da so Slovenci na Koroškem jako zadovoljni, da se lepo umejo s svojimi nemškimi sodeželani, da se jim v šoli ne dela nobena sila itd. Precej prva številka „Mira“ je pa pokazala, da g. Moro ni prav imel, ker nabajamo v njej več jako britkih pritožb glede šolstva v slovenskih okrajih na Koroškem. Še bolj pa to pojasnjuje interpelacija, ktero so dandanes slovenski poslanci gledé šolskih razmer na Koroškem stavili do naučnega ministra, in ktero so z njimi vred podpisali tudi premoški poslanci vseh štirih avtonomističnih klubov. Glasi se pa tako-le:

Interpelacija

dr. Vošnjaka in tovarišev na prevzvišenega g. naučnega ministra.

Po Krškem šofijskem šematizmu za leto 1882 šteje Koroška 108.992 Slovencev v 117

farah s slovensko službo božjo, in 20.282 prebivalcev v 17 farah z mešano nemško in slovensko službo božjo, toraj vsega skupaj 120.000 Slovencev, ki vsi skupaj prebivajo v južnih okrajih koroških.

C. k. deželni šolski svet koroški je pa z odlokom od 24. julija 1872, št. 1842, ljudske šole po okrajih, kjer Slovenci prebivajo, razdelil v tri vrste:

1. V ljudske šole z nemškim učnim jezikom, v ktere je pa vvrstil tudi šole čisto, ali vsaj večidel slovenskih okrajev, kakor v Žreicu, Krumpendorfu, Gospej Sveti, Št. Martinu, Biatnem gradu, Otmanjih, Porečah, Čajcah, Velikovcu, Podklostru in Vratah;

2. v ljudske šole, v kterih je iz pričetka učni jezik slovenski; vendar pa se mora nemščina že precej v prvem letu gojiti, in ako je le mogoče že v drugem letu izključljivo kot učni jezik ravhati,

3. v ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot učnim predmetom.

V to zadnjo vrsto pa niso postavili prav nobene ljudske šole, ampak vse tako imenovane slovensko-nemške šole so vtaknili v drugo vrsto, dasiravno je več občin reklo, da naj se nemški jezik, čigar znanje je želeli, v ljudskih šolah kot učni predmet sicer podučuje, da pa sploh se zamore vspešno podučevati le v materinem jeziku.

C. k. deželni šolski svet koroški se pa ni prav nič oziral na pritožbe posameznih občin kakor sv. Jakoba v Rožni dolini, v Svečah in Bistrici zaradi zanemarjanja slovenskega materne jezika po ljudskih šolah, ter je pre-

ziravši pravi namen ljudskih šol kot njih glavni namen povdarjal priučitev nemškega jezika.

Učiteljem se je pri vsaki priliki priporočalo, da naj se že v prvem letu pri poduku kolikor mogoče poslužujejo nemškega jezika, in deželni šolski svet je z odlokom od 11. aprila 1877, št. 867, celo razglasil, da bo priznanje petletnih doklad odvisno od podučevanja v nemščini.

V neki od koroškega deželnega šolskega sveta izdani, in učiteljem na ljudskih šolah po slovenskih okrajih namenjeni knjižici „Anleitung zur gesprächsweisen Einföhrung slovenischer Kinder in die deutsche Sprache, se učiteljem priporoča, da naj s podukom v nemščini prično precej pri otrocih, ki so še le v šolo vstopili in naj z njimi govoré le nemški, akoravno jih otroci morda ne bi razumeli. Posmezni učitelji se v svoji gorečnosti za ponemčevanje celo tako daleč spozabijo, da slovenskim otrokom prepovedujejo celo v privatnem pogovoru med seboj slovenski govoriti, in da na šolsko tablo zapisujejo nespremenljivi stavek: „Tukaj moraš le nemški govoriti!“

Ker v učiteljski pripravnici v Celovcu slovenski jezik še za slovenske pripravnike ni zapovedan in se toraj tudi pri preskušnjah ne izprašuje, pridejo učitelji v službe, ne da bi zadostno umeli materni jezik svojih učencev, in včasih ga še celo prav nič ne umé. Od 157 v slovenskih okrajih koroških nastavljenih učiteljev jih 53 slovenski prav nič ne zna, večina od drugih jih zna komaj nekoliko slovenski govoriti, pravilno pisati pa jih zna le prav malo.

Slabi nasledki tega nenaravnega podučevanja.

Zakaj Evropa sovraži Rusijo.

Iz ruske „Zarje“.

(Dajle.)

Ta poslednji pogoj je jako važen, in treba je mu nekaterega pojasnenja. Ko bi n. pr. Prusija podvrgla Danijo ali Francija Holandijo, bi se tem narodom naložil težek jarem in prelomilo prirodno pravo, kar bi se ne dalo poravnati z nikakimi državljanskimi pravicami in lahkotami, ki bi jih dali Danjem ali Holandcem. Razum politične tako zvane državljanske svobode čutijo narodi, ki so živeli samostojno politično življenje, potrebo, da so vsi rezultati njih delovanja — obrtniškega, gospodarskega, umstvenega in družbinskega — njih popolna last, ne pa da bi služili tujemu političnemu telesu v dosego njim tujih ciljev. Taki narodi nočejo služiti tujcem, ker vsaka zgodovinska narodnost ima svojo nalogo, katero mora dovršiti; svoje uzore, posebnost svojega življenja, katero se trudi vresničiti — naloga, uzore in posebnost življenja kake narodnosti je tem bolj različna in prvotna, čem bolj se loči ta narodnost od drugih v narodopisnih, zgodovinskih in družbinskih odnošajih.

Neogibna potreba za dosego tega je narodno-politična neodvisnost. Vničujejo samostojnosti tako narodnosti se tedaj po vsej pravici imenuje narodni uboj, in vzbuja pravično nejevoljo na onega, ki ga izvrši. Tú povedano pa ne velja za narodnosti, ki niso nikdar imele samostojnega političnega življenja zato, ker še niso čutile za to nikake potrebe, ali pa zato, ker so nemile okoliščine jim zamorile narodni in zgodovinski razvoj, ko so sestavljali še le etnografski material, ter še niso bili sprejeli nikake politične in narodne oblike, ko v njih še ni bil oživel narodni in politični duh. Plemena, kot so Baski na Španjskem in Francoskem, Kelti v Valisu in naša mnogo brojna finska, tatarska, samojed-ska, ostecka in druga plemena — so že za to namenjena, da se počasi zlijo z zgodovinsko narodnostjo, sredi katere živé, brez da bi sami vedli, za to, in jej služijo za povečanje raznobrazja njenih zgodovinskih pojav. Ta plemena imajo brez dvoma pravo na isto stopinjo osebne, državljanske in družbinske svobode, kakor gospodujoča narodnost, a ne na politično samostalnost, ker o njej nimajo pojma, ne čutijo nobene potrebe po njej in jo tudi čutiti ne

morejo. Ni mogoče pokončati življenja temu, kar ni živelo, ne povečati telesa, ki ga še ni bilo. Etimologični pomen „zavojevanja“ ne more veljati pri podvrženju takih plemen, ki se tudi nič ne ustavljajo, da se jim le ne prikrasajo osebne, imovinske in državljanske pravice. Če se teh nikdo ne dotakne, nimajo ničesa braniti.

Ko smo pomen besede „zavojevanje“ razjasnili, kolikor smo za potrebno spoznali, začnemo naš pregled s severnega vogla ruske države s „Finlandijo“ — z enim unih političnih prestopkov, s katerimi nas pita Evropa. Ali je tukaj zavojevanje v smislu narodnega uboja, — ki mu še le pritise pečat prestopljenja. Finsko pleme Finlandije, kakor vsa plemena v naši državi, ni nikdar živelo zgodovinskega življenja. Kjer ni razrušenja narodne samostojnosti, že pojmi okroglosti države in brambe mej — ki sicer nikakor ne opravičujejo pridobitja kake dežele — popolnoma temu opravičenju zadostujejo. Rusija se je vojevala s Švedijo, ki se tudi po Nišstadskega miru ni mogla sprijazniti z mislijo, da bi odstopila Rusiji, kar jej je šlo po pravici, ter je le iskala priložnosti, začeti vojno, in si zopet

vanja se čedalje bolj kažejo; otroci, ki pridejo iz ljudske šole, svojega lastnega maternega jezika ne znajo ne brati ne pisati, nemščine se pa tudi niso toliko naučili, da bi znali nemške tiskovine prebirati. Od tod pa pride, da v splošnji olini žalibog hudo zaostajajo, da npravna in verska zavest čedalje bolj slabi, da svoje gospodarstvo slabo oskrbljujejo, in da vidno hira ljudsko blagostanje.

Zarad teh slabih npravnih in verskih nasledkov izročilo je 97 v slovenskih okrajih podučevalnih katehetov 11. marca 1878 deželnemu šolskemu svetu vtemeljeno prošnjo, da bi učiteljem zaukazal otroke podučevati na podlagi njih slovenskega maternega jezika, ta jezik do petega leta rabiti, otroke vaditi, da zamorejo svoje misli pismeno v svojem maternem jeziku izraziti, in še le v zadnjih treh letih nemščino kot učni jezik rabiti. Ti 97 katehetje se sklicujejo na to, da jim je pri sedanjih rezmerah nemogoče, krščanski nauk vpešno podučevati, ker otroci slovenskega katekizma ne znajo brati, nemškega pa ne umejo ne. Dasi je knezoškofijski ordinarijat krški toplo priporočal to prošnjo, sta jo vendar le deželni šolski svet in c. k. naučno ministerstvo, do kterega se je bila vložila pritožba, zavrgla, in se je ministerstvo pri tem sklicevalo na avstrijsko šolstvo pred l. 1848 (!), ko so bile vse obstoječe šole večidel nemške, ter je slovenski duhovščini priporočalo, naj nikar ne moti obstoječega reda.

Gledé na te, duhu in jasni določbi ljudske šolske postave in državnih temeljnih postav nasprotujoče razmere ljudskega šolstva v slovenskih delih Koroške drznejso si podpisani prevzvišenega gosp. naučnega ministra vprašati:

1. Ali mu je znano, da za 120.000 Slovencev, ki skupno prebivajo na južnem Koroškem, ni ne jedne ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, in da od 157 v slovenskih okrajih podučevalnih ljudskih učiteljev njih 53 slovenskega jezika ni čisto nič zmožnih, ostali pa znajo le nekoliko slovenski govoriti?

2. So mu li znani slabi nasledki tega materni jezik čisto prezirajočega podučevanja, ki zavira duševni napredek, zadušuje versko-npravni čut, in podira ljudsko blagostanje med slovenskim prebivalstvom na Koroškem?

3. Hoče li skrbeti, da bo ljudska šola tudi za koroške Slovence spolnovala svoj naravni, v ljudskih šolskih postavah odločni namen, in da se bodo za ljudske šole po slovenskih okrajih koroških nastavljal le taki učitelji in šolski nadzorniki, ki so slovenskega jezika v besedi in pisavi zmožni?

Na Dunaji 26. januarija 1882.

Sledé podpisi.

Tukaj naštetih dogodki so tako jasni, da pač ni treba nobenega dostavka. Toliko pa vendar le rečemo: Kakšen krak bi nemški listi delali, in kako bi se nemški liberalci po vseh deželah vili, ako bi se n. pr. kje poskušalo, z Nemci tako ravnati, kakor Koroški Nemci delajo s svojimi slovenskimi soprebivalci!

Politični pregled.

V Ljubljani 27. januarja.

Avstrijske dežele.

Če smo se pri zadnjem zasedanju pritožili čez **državni zbor**, da je premalo ploden, ker se le prepira, koristnega pa nič ne sklene, moramo zdaj ravno nasprotno reči, da je začel jako plodonosno delati. Odseki so namreč zdaj svoje delo več ali manj končali, toraj bo imela zbornica v kratkem dovolj važnih predlogov za pretresanje in sklepanje. Obeta se nam cela vrsta novih jako važnih postav. Ravno zdaj ima državni zbor v delu postavo zoper nepoštenne dolžnike, to so namreč taki, ki svoje upnike goljufajo s tem, da pred dražbo vse svoje imetje pokončavajo, hiše podirajo, živino prodajajo in celo sadno drevje posekajo, tako da nobene vrednosti ne ostane in se mora upnik pod nosom obrisati; to ima potem v zabvalo, da je denar posodil in sosedu v potrebi pomagal. Do zdaj je bilo tako postopanje dovoljeno, odslej pa ne bo več, in kdor bo svoje posestvo na tak način pokončal, zaprt bo od šestih mesecev do dveh let.

Potem je grof Belkredi v imenu odsekove večine izdelal **ново obrtniško postavo**. Za danes ne moremo priobčiti celega načrta, morda prihodnjič. Po tej postavi ne bo smel nobeden kake obrtnije začeti, če se ne izkaže, da se je naučil. Tudi se bodo roko-delci ene stroke zbirali v posebnih zadrugah.

Tudi je vlada predložila gosposki zbornici **ново šolsko postavo**. Ker gosposka zbornica ni hotela sprejeti Lienbacherjevega predloga, morda bo zdaj to postavo sprejela; ako jo pa sprejme gosposka zbornica, potem jo bo zbornica poslancev še bolj gotovo. Ta nova postava je še boljši, ko Lienbacherjev predlog. Glavne premembe so, da se bo več važnosti pokladalo na poduk o veri, tudi se bodo morali učitelji z učenci vred verskih vaj udeleževati; judje ne bodo mogli več postati učitelji na katoliških šolah; poduk se bo mladini olajšal, ter se bodo okrajšali ali izpustili taki predmeti, ki so previsoki za ljudske šole: tudi se bo pri dekletih odpravila telovadba, na mesto te bodo stopile ročne dela. Glavna stvar pa je, da bodo občine odločevale, kako dolgo naj otroci čez šesto šolsko leto še v šolo hodijo, ne pa ministerstvo, kakor je zdaj določeno, ali pa deželni zbori, kakor je nasvetoval Lienbacher. V tem je nova postava veliko pripravnejši, ker bodo občine določevale po svojih potrebah; ako bi bil sprejet pa Lienbacherjev predlog, potem bil bilo olajšanje šolske dolžnosti odvisno od večine deželnega zbora, in tam kjer so deželni zbori liberalni, kakor v spodnji Avstriji, na Štajerskem in Moravskem, tam bi tudi hrihovci ne bili deležni dobrot nove postave. Toraj je ta vladni predlog boljši, in želeti je le, da bi ga gosposka zbornica sprejela. Ker je vlada sama stavila ta predlog, upati je, da se bo tudi zanj potegnila in si zagotovila večino, sicer si nakoplje hudo nezaupnico. Mi sodimo, da mora vlada svoje večine že gotova biti.

Četrta nova postava je ona o **českem vseučilišču**. Gosposka zbornica je v tem vprašanju razdvojena. Nemško-liberalci kakor konservativci so sicer edini v tem, da se mora Čehom vseučilišče dovoliti, toda nemškutarji hočejo vse premoženje stare univerze pustiti pri nemškem oddeku, tako da bi si morali Čehi vse potrebne ustanove sami napraviti ali pa od države izprositi; konservativci pa hočejo, naj se premoženje stare visoke šole razdeli med nemški in češki oddelek; tudi hočejo nemškutarji, naj bi študenti česke univerze svoje izpite večinoma v nemškem jeziku delali, kar je pa vendar pretirano, ker se je človeku težko v tujem jeziku izraziti, če se

prisvojiti, kar jej je Rusija odtrgala. Rusija je zmagala, pridobila pravico na odškodovanje v denarji ali zemljah, samo, da bi se ne razprostiralo na Švedijo samo, — kjer se pa narodna zemlja odtrga, narod ne bo tega priznal, dokler ne izgubi odtrgani del narodnega značaja. Pridruženje Finlandije od Švedije k Rusiji pa nikakor ni prikratel obstoječih narodnih prav. Koristi samega finlandskega naroda so zahtevali premenjenja državne oblasti. Država, tako mogočna kakor ruska, se je lahko odrekla dobičku, ki bi ga lahko izvlekla iz pridobljene dežele, in narodnost tako mogočna kakor ruska lahko pustila brez škode za se Fincem narodno samostojnost. Ruska država in narodnost ste bili z malim zadovoljni, za nje je bilo zadosti, na svojem severnem voglu imeti nevtralnno zemljo in prijazno narodnost mesto prednih sovražnih straž in gospodstva sovražnih Švedov. Država in narodnost ruska ste se odrekli popolnemu zlitju finske dežele in narodnosti s sabo, k čemer je hrepnela Švedija, katere 3/4 ozemlja in 1/2 prebivalstva je sestavljala Finlandija. Še le po pridruženju k Rusiji se je jela razvijati finska narodnost, in dosegla to stopinjo, da se priznava finskemu jeziku enakopravnost s švedskim v

vseučiliščnem obrazovanju, v uradih in zborih. Kar je storila Rusija za fínsko narodnost, znajo tudi v sovražnem taboru, in so zato nejevoljni, včasih celo smešni. Ko sem potoval po Norvegiji, pravil mi je neki Šved, da je Rusija iz sovraštva do Švedije povzdignila fínsko narodnost, in iz tega namena naredila epično pesem „Kalevali“. Res čudna vlada, ki je, kakor pravijo Poljaki, z ukazi ustanovila ruski jezik in ga vsilila svojim mongolskim podložnim in po mnemji Švedov kuje epične pesmi. Če preskočimo pridobljenje Ingerlandije, katero se nam ne šteje v greh, da si je tudi vzeta Švedom, pridemo do tako imenovanih nemških provincij ob baltijskom morji. Po tem nazvanju bi lahko sodili, da se te od Rusije prisvojene provincije, od rimsko-nemškega cesarstva, ali nemške zveze odtrgani deželi Prusija in Pomeranija jedini res nemški provinciji o baltijskem morji, a ne dežele naseljene z Latiši in Esti — ki že iz davnih časov pripadajo Rusiji, kjer je že Jaroslav ustanovil Jurjevo prekrščeno v Dorpat. v deželi — v katerih se naseliti so prosili riški škofje dovoljenja Polockih knezov. Kdo so bili zavojevatelji mar Rusi t. j. Slovani, — ki so v zvezi s čudskimi in drugimi

plemeni osnovali rusko carstvo, in prinesli m rne kalí kristjanstva in obrazovanje v pribaltijsko zemljo, — ali Nemci, ki so iskajoči sreče — sem pridri širiti hlapčestvo in prisvojevati tujo lastnino. Pskov in Novigorod, stojé na straži ruske zemlje, sta neprenehoma celo v težavnih časih molgolskega jarma protestovali z orožjem v roki proti vrivanju Nemcev. Ko je Moskva zjediniła Rusijo je štela za prvo dolžnost iztrebiti to nemško gnjezdo in povrniti Rusiji njeno last. Prvo se ji je kmalo deloma posrečilo, ali zemlja je prišla v poljske in švedske roke, in borba za nje se je zjediniła z borbo za druge tem državam odtrgane zemlje. To pa je le ena stran te stvari — pridruženje glavnega dela pribaltijske zemlje se ni zgodilo proti volji prišlih plemenitavev, a na njih željo in s pomočjo njih predstavitelja Patkul-ja. Sicer se Rusiji lahko očita, da je premalo storila za prave lastnike dežele Latiše in Este; pa tega nam Evropa ne očita in v tem ne vidi prestopljenja zavojevanja. Nasproti ravno v tem kar je Rusija — ali bolje kar bi utegnila storiti — za istino osvobodjenje naroda in dežele, vidi Evropa rusko poseganje in zatiranje nemške in spleh evropejske civilizacije. (Dalje prih.)

je prej v svojem maternem jeziku učil. Da morajo tudi česki študentje nemški znati, tega nihče ne ovrže, vendar je preveč ako se zahteva, da morajo izpite v nemščini delati. Čudno je, da nemškutarji za nemške študente ne vidijo nobene potrebe, da bi se učili češkega jezika! Čehom pravijo, da ne bodo po svetu mogli brez nemščine (čemu ta skrb za sovražene Slovane?!), pri nemških študentih pa ne vidijo, da bodo težko službe dobili, če ne bodo kaknega slovanskega jezika znali. Najbrž mislijo nemškutarji, da se bodo Slovani še znanprej mučili s takimi uradniki, ki jezika niso zmožni. Ravno zavolj tega moramo mi Slovani pri vsaki priliki posluževati se le svojega jezika, in nič prizanašati takim, ki se v svoji mladosti iz lastne ali iz staršev prevzetosti niso hoteli našega jezika učiti, zdaj pa milosti in prizanašanja prosijo, da ne znajo našega jezika, ter še zahtevajo, da bi mi zavolj njih nemški govorili!

Odsek za spremembo volilnega reda oziroma razširjenje volilne pravice pretresaval je predloge Zeithammerja, Lienbacherja in Kronawettra. Za Kronawettrav predlog o splošni volilni pravici se odsek ne more ogreti, ker bi bila to sprememba postave, ter bi prouzročil le veliko besedi brez uspeha. O drugih dveh predlogih pa se bo prej zaslišalo mnenje vlade. Za poročevalca o teh predlogih je bil izvoljen Zeithammer.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 25. januarja. (Delegacije in tržaški delegat. — Vojaštvo v južnih deželah. — Bal na cesarskem dvoru. — Nevald je odstopil. — Nova šolska postava.) — Današnja „Wiener Ztg.“ razglasa vabilo, ki delegacije sklicuje na 28. dan t. m. Obravnave se bodo razmere na jugu. Ker je dr. Rabl odložil poslanstvo, treba bode za Trst voliti novega delegata. Izmed 4 poslancev biva pa samo g. Nabergoj tukaj, ki bode imel voliti in bo moral voliti samega sebe, ako hoče Trst sploh zastopati biti v delegaciji.

Razmere na jugu so jako resne, in tukajšnja policija je včeraj poklicala odgovorne vrednike vseh tukajšnjih listov ter jim je naročila, da o razstavi in razpošiljanju vojakov ne smejo nič pisati. Gotovo bodo enak ukaz dobili tudi listi po drugih mestih in deželah.

K zadnjemu dvornemu balu bil je izmed poslancev povabljen samo predsednik dr. Smolka. Pa cesar in nadvojvodi so ga jako odlikovali, in zlasti so se cesar silno dolgo z njim razgovarjali o državnozborniških zadevah. Te dni bo bal pri mlajši cesarjevi hčeri nadvojvodinji Mariji Valeriji.

Dunajski župan dr. Nevald je včeraj odložil županstvo, ter je to v posebnem pismu naznanil mestnemu odboru, rekši, da mu zdravje več ne pripušča trudopolnega delovanja, kakoršno zahteva županovanje na Dunaji. Ob enem je priložil obširneje pismo, v katerem se cesarskemu namestniku nasproti opravičuje, v katerem pa nič novega ne pové. Vsi današnji listi govoré o županu Nevaldu ter so v tem edini, da je mehek, dober in omahljiv mož, ki ga je vsakdo obrnil na svojo stran. To je bil tudi vzrok, da svoji nalogi ni bil kos, in da bi bil moral prej ali pozneje odstopiti, ako bi se tudi ne bila prigodila strašna nesreča v „ringtheatru“, zaradi katere se je pričel znani prepir med županom in cesarskim namestnikom dunajskim. Volitev novega župana bo 9. februarja.

Vlada je gospodski zbornici včeraj pred-

ložila postavo, po kateri se imajo spremeniti nekatere določbe dosedanje šolske postave. Liberalni listi silno javkajo, češ, da ta postava bila je najdražji biser, med novimi postavami, pravi paladij napredka in svobode, pa se bode zdaj spremenila samo zaradi trmastih ljudi središnjega kluba. Dolgo se je Konrad ustavljal Lienbacherju, piše eden teh listov, pa naposled je vendar le Lienbacher zmagal, in nova postava še več daje, kakor je on prej zahteval. Liberalci bi bili to pač že prej lahko vidili, in le njih trdovratni upor je kriv, da je bila naposled vlada primorana predložiti omenjeni načrt. Ko bi bil Lienbacherjev predlog obveljal, pač zdaj še ne bi bili na to mislili, spremeniti šolsko postavo tudi v nekaterih drugih zadevah.

Motnik, 23. januarja. Ker je zdaj toliko govorjenja (zahtevanja in zanikanja) o rabi slovenskega jezika v šolah in vradnijah, mislim da je pravi čas, ako kažem, da razglasevanje postav ali zakonov, in družnih vradniških pisem v slovenskem jeziku ni nova reč. Tega se lahko prepričamo, ako pogledamo v stare arhive. Nekaj takih slovenskih postav ali zakoniških razglasov sem pred sedmimi leti iz tukajšnjega turškega arhiva odbral (češ, čez sedem let vse prav pride), katerih še posamno nobena slovenska bibliografija ne omenja, in menda ravno za to naši nasprotniki menijo, da še nekdanj ni nič slovenskega črhnilo, pri višji, kakor pri nižji gosposki. Naj mi bo dovoljeno, da dotično naštejem s sledečim: a) Razglas cesarja Jožefa 1787, 29. septembra; poselski red na kmetih 66. §. lastnoročen podpis cesarjev; b) 1784, 5. maja na Dunaju; na novo razglašen v Ljubljani 1806, 20. avgusta; c) Red o prodaji tabaka, v 41. § 1806. 25. septembra na Dunaju; d) V odpravi kufraštiga drobiža (soldov) v primorskih deželah, samo slovensko; e) Razglas 1806, 20. avgusta na Dunaju, kako se ima novi vojaški davek pobirati 1807 do 1811, samo slovenski 26. §. f) Razglas kresijskega glavarja v Celji, 1808. 1. oktobra, do deželnih brambovcov; g) Razglas 1807. 9. maja v Celji, ki vabi bivalstvo Celjska kresije v črno vojsko zoper Francoze. Predno so 1809 okoli 1. avgusta pridrli Francozi v te kraje, bilo je več razglasov samo v slovenskem jeziku razglašanih od naše avstrijske vlade, kar je premisleka vredno, katera pisma sem še videl pred nekimi leti v trškem arhivu tukaj v Motniku.

Razglas vojaškega poglavarstva 1809, 10. oktobra, zaradi pomiloščenja brambovskih ubežnikov. Razglas, 1809, 12. decembra v Požunu, zaradi v nič prišlih bankovcev. L. 1809, 19. decembra na Dunaju, razglas zastran državno lotrijskega posojila. In 1811, 9. aprila v Celji, da je trg Motnik novi francoski oblasti prepuščen. Vse do tukaj našete slovenske tiskovine še lahko pokažem vsakemu, ki jih želi viditi ker jih hranim sam, ali pa tudi one, ki jih hrani tukajšnji trški predstojnik. Prebral sem že nekaj slovenske slovstvene zgodovine, pa zgorej imenovanih nisem nikjer nahajal. Drugokrat bom pa omenil rokopise, ako drago. *)

Telegram „Slovenu.“

Z Dunaja 27. januarja.

Hohenwart je interpeliral vlado, hoče li iz vojaške takse podpirati revne družine k vojakom poklicanih rezervistov. Enako interpelacijo stavijo Poljaki, še eno pa levičarji. Vojni minister odgovori,

*) Vselej drago; prosimo.

da bode to storil in je potrebno že vkretil. Postava zaradi poškodovanja zadolženih posestev se vrne odseku, da premeni prvi paragraf.

Domače novice.

V Ljubljani, 26. januarja.

(O naših vojnih poročilih.) Potrebno se nam zdi, naznaniti našim bralcem, da smo dobili od višega policijskega komisarja prepoved, da ne smemo nič poročati o premikanji naše vojne v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, ne o številu v boj poslanih polkov, ne o pripravah za brambo itd., ker bi znale te časniškarske poročila sovražnikom Avstrije v roke priti, in bi se zvali ti po njih ravnati. Naši bralci bodo tedaj vedeli, zakaj bodo naše poročila o vojski le bolj kratke in pomanjkljive.

(Kuga med raki.) „Novicam“ se piše iz Kostanjevice, da je prišla huda bolezen med krške rake in da tako ginejo, da se je bati popolnega pogina teh za Kranjsko znamenitih živalic, ker so krški raki kot najboljši po cellem svetu sloveli. Bolezen je bojda razširjena po celi Krki.

(Ogenj.) V sredo zvečer je pogorela na spodnjih Poljanah Krznarjeva hiša. Nova parna brizgalnica naše požarne brambe se ni posebno obnesla; dolgo niso mogli vzdigniti para, tako da je že pri tleh gorelo, ko so zamogli začeti z gasenjem. K sreči ni bilo sapa, tako da se ogenj ni razširil.

(Čudna zima.) V Evropi imamo toplo vreme, da že zgodnje cvetlice cvetó, in suho zimo, tako da polja in travniki zdihujejo po snegu, marsikje celó pomanjkuje vode. V Sibiriji imajo pa to leto tako oestro zimo, da že več let tako hude ne, kajti toplomer je padel na 40 stopinj R., kateri pri nas kaže k večim okoli 20 stopinj v najhujših zimah.

Razne reči.

— Duhovski šematizen celovske škofije kaže, da je od ustanovljenja škofije, l. 1071, milg. Dr. Peter Fander 57. škof, in sedanji prošt preč g. A. Pichler je pa 55. prošt. V 25 dekanijah je 246 vmesteni in 20 praznih župnij; 44 vmest. in 42 praznih duhovnij, in ekspozitur, 49 vmest. in 105 praznih kaplanij; dušnih pastirjev svetovnih je 326 in samostanskih 17; druge službe opravljajo 17 svetovnih in 69 redovniških duhovnov; vpoškojenih šteje škofija 28, vsih duhovnov pa 457, cerkvá in kapél 991, število duš cele škofije znaša 335 tisoč proti 332 tisoč v prejšnjem l. 1880. Zmed teh jih prebiva 205 974 v 222 župnijah z nemškim. 108.990 v 117 župnijah s slovenskim in 20.000 z mešaním cerkvenim jezikom. — Redovnikov imajo benediktinarji: 32 duhovnov, 3 klerike, 1 novica; jezuiti štejejo 27 duhovnov, 17 klerikov, 23 novicev in 33 bratov, skupaj 99 oseb; kapucinov v je dveh samostanih 17, servitov 13, usmiljenih bratov 10; skupno število vseh redovnikov znaša 177 oseb. Redovnic raznih redov: uršulinarc, elizabetinarc, usmiljenih sester, šolskih sester in drugih je skupaj 152. — Umrlo jih je poleg milg. g. škofa še 13 drugih duhovnov, kateri so le pičlo nadomestovani po štirih novomašnikih, ki so službo nastopili. V duhovskem semenišču je vsih alumnov le 22, in sicer 6 v IV. l., 5 v III., 3 v II. in 8 v I. letu. Po rodu je najstarejši g. Jan. Tancenberger, 85 l., ki še opravlja službo v neki hribovski duhovniji in nikoli ne pride v planjavo, tako da še nikoli ni videl železnice

(tudi aposteljni je niso vidili, pa so vendar v nebesih.)

— † Gosp. Miklavc, vodja mestne fantovske šole v Celji, je v sredo popoldne (25. t. m.) nagle smrti umrl. V kavarni pri Lasniku je čital časopise; poda se na dvorišče, ko ga ni bilo nazaj, so pogledali za njim: toda našli so ga že mrtvega v krvi ležečega. Mož je bil obče spoštovan. Zapustil je ženo in več needraslih otrok. Bog mu daj večni mir!

— Novo delo za natis. V velikih Žabljah pri sv. Križi pripravlja znani pisatelj vikarij, g. J. Šume zopet novo delo za natis: Confessiones s. Aug. Da bo prevod izvrsten, nam je porok prevod Stögerjeve Nebeške kroge, pa tudi njegove obširne znanosti v slovanskih jezicah. Slava mu!

— Statistika umrljivosti po raznih mestih. Zadnji teden je od vsakih 1000 ljudi umrlo na Dunaji 299, v Pešti 443 v Pragi 309, v Trstu 448, v Krakovem 248, v Berlinu 201, v Vratislavi 303, v Koblenbergu 31, v Kolinu 305, v Frankobrodu 178 v Hanovru 275, v Kasselu 134, v Magdeburgu 23, v Stettinu 232, v Altoni 268, v Strassburgu 27, v Metz 197, v Monakovem 28, v Nürnbergu 259, v Hamburgu 256 v Bruselji 239, v Amsterdamu 204, v Parizu 276, v Petersburgu 471, v Varšavi 378, v Odesi 335, v Bukrešu 299, v Stockholmu 211, v Kristijaniji 16, v Aleksandriji 33, v Novem Jorku 29, v Chicagi 21, v Cincinnati 20, v Bombaju 284.

— Čudne klobase. Dacarjem na Hannoveranskem se je čudno zdelo, zakaj imajo tamošnji kmetje tolko krvavih klobas po kuhinjah in dimnikih razobešenih. Začeli so jih preiskovati in videli, da so bile klobase s tobakom napolnjene. Prekanjeni kmetje so tuji tabak od katerega bi bilo precej plačati, nabasali v čeva kakor klobase in tako le majhno carino (colnino) od njega plačali.

— Nova iznajba. Neki Krečmar v Pragi je iznašel nov način posuševanja takih močvirjev ali plitvih morskih zalivov, ki leže blizu morja. Poslužiti se hoče za to padanja in naraščanja morja, ki se vsak dan ponavlja, ne da bi potreboval kake posebne stroje. Naznanil je svojo iznajdbo že v Pariz in Bruselji.

— Koliko si slavne pevke zaslužijo. Slavna pevka Adelina Patti prepeva zdaj po Ameriki. V mestu Cincinnati je dosegla velikanske uspehe. Ko je prvi večer nastopila v gledišči in zapela dve pesmici, zaslužila je 14.000 gl. Drugi dan je osnovala koncert, pri katerem se je zbralo 8000 ljudi in je pevka zaslužila 42.000 gl. Od tam se podá Patti v južno Ameriko. Memogredé naj bode omenjeno, da ima Adelina Patti demantov in biserov v svojem premoženji, ki so vredni tri milijone goldinarjev.

— Grozna megla v Londonu. V velikem glavnem mestu Anglije je zdaj taka megla, da ljudje še po dnevi nič ne vidijo, akoravno celi dan plinove svetilnice po ulicah goré, ker se ne vidi na tri korake dalje. Vsled tega je mesto, kakor mrtvo, vse čepi doma, ulice so prazne. Poleg tega je ta megla tako zoperna, smrdljiva in težka, da ljudje komaj dihajo. Neki Hay je prerokoval, da bo ta megla letos 2. februarja zadržala vse londonske prebivalce.

— Cena mesa. Kila govedine stane na naji 68, v Pragi 60, v Brnu 55, v Gradcu 53, v Lincu 64, v Levovu 51 kr. Telečjega mesa: na Dunaji 73, v Pragi 60, v Brnu 54, v Gradcu 67, v Lincu 56, v Levovu 40 kr.

— Nekdanji in sedajni stroški na Laškem. Nekilaški časnik „La Staffetta“ je preračunal prejšnje in sedajne stroške Italije in piše: Preden je bila na Laškem monarhija okl. cana, je imelo 7 samostojnih vladarjev samo 576 milijonov lir državnih, 29 milijonov deželnih in 150 milijonov srenjskih stroškov in vendar so liberalci tedanje vladarje razvpili za trnoge. — Zdaj ima pa laška monarhija 1528 milj. lir državnih, 100 mlj. deželnih in 372 milj. srenjskih stroškov; pred je imela vsa Italija 755 milj. lir stroškov, zdaj jih ima pa 2000 milijonov. Pod vlačo trinogov je prišlo na vsakega državljanu po 24 lir davkov, zdaj v času napredovanja pa po 74 lir! Res napredek, — kam!?

— Žalostna statistika. Koliko nesreč in zgube je bilo l. 1881 na morju? To nam pové časnik „National“. Potopilo se je bark in blaga v vrednosti 7000 milijonov ali 7 milijard; 2 milijard in 500 milijonov več kot l. 1880. Nesreča je zadela 2039 bark, na katerih je zgubilo življenje 4134 oseb, tako da pride na vsak dan počrez po 5 barkolcomov in zgube ljudi 11 oseb.

— Mraz v Sibiriji je letos tolik, da ga že davno niso tacega imeli, akoravno so mraza navajeni. Toplomer kaže 40 stopinj pod ničlo po Reaum.

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 9 gl. 60 kr.; — rež 6 gl. 50 kr.; — ječmen 6 gl. 30 kr.; — oves 3 gl. 40 kr.; — ajda 5 gl. 20 kr.; — proso 5 gl. — kr.; — koruza 6 gl. 30 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gl. 38 kr.; — fižol hektoliter 8 gl. 50 kr. — masla kilogram — gl. 80 kr.; — mast 80 kr.; — špeh frišen 60 kr.; špeh prekajen 80 kr.; jajce po 3 kr.; mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 60 kr.; — svinjsko meso 56 kr. — Sena 100 kilogramov 2 gl. 68 kr. — lama 1 gl. 96 kr.

Izkaz

velikodušnih darov in doneskov društvu zidanja nove cerkve Jezusovega Serca v Ljubljani do konec septembra 1881.

(Dalje.)

Č. g. Fr. Eržen 1 gl., Rotija Gogola 1 gl., Magd. Vrančič 1 gl., Karolina Zonta 2 gl., Mar. Medved 1 gl., Urša Janše 20 s., Franciška Jerovka 20 s., delavke v cigarnici 5 gl., Janez Vovk 1 gl., preč. g. Jož.

Smrekar, profesor, 20 gl., delavke v cigarnici 1 gl. 20 s., U. J. 1 gl., Neža Oblak, kuharica, 1 gl., Rozalija Zupan, kuharica, 1 gl., Marijana Valjavec 1 gl., Mar. Valjavec 1 gl., Mar. Snedič 1 gl., delavke v cigarnici 50 s., Fr. in Marijana N. 20 s., Mar. Vodirka 1 gl., Jera Podlogar 10 s., Mar. Janez, Jera, Janez Podlogar po 10 s., Jera, Jan., Jurij Podlogar vsak po 20 s., Neža Endlicher 50 s., Rudolf Endlicher 50 s.

Iz Blagovice: Blaž Petrič 2 gl., Polona Revan 1 gl., Marijana Ravnikar 60 s., Jera Pustotnik 40 s.

S Polšnika: Urša Tomše 1 gl., Magd. Vodnik 52 s., Jož. Mandelje 52 s., Marj. Mandelje 52 s., Kristina Renko 1 gl. 4 s., Neža Delene 1 gl. 4 s., Mar. Mandelje 52 s., Andr. Petek 2 gl., Franciška Grabnar 1 gl., neimen. 30 s., Mart. Povše 30 s., gospodična Emilija Dolar 5 gl., Katra Vodenik 55 s., Marj. Petek 20 s., Urša Hauptman 10 s., Mar. Jeretin 20 s., Ter. Jeretin 10 s., Marj. Grum 50 s., Mar. Dolene 50 s., Jan. Hauptman 1 gl., Jož. Dolinšek 1 gl., Mart. Zaverl 1 gl., neimen. 1 gl. Polona Cverle 20 s., Franciška Cverle 19 s., Peter Capelari 1 gl., Rotija Capelari 1 gl., Neža Rupert 50 s., Ana Smuk 50 s.

Po č. g. Bohineu: Matija Videmšek 1 gl., Mat. Trapulini 1 gl., Jurij Wolf 1 gl., Žagar 1 gl., Jak. Oblak 1 gl., Franciška Kavčič iz Medvod 5 gl., Liza Koblar 1 gl., č. g. Mart. Malenšek, kaplan v Černomlji 6 gl., Marija Kolar 1 gl., č. g. Lorenc Gantar, kaplan v Kočevju 2 gl., č. g. Jan. Arko, župn. v pokoji 1 gl., Mar. Lavtežar, kuharica 5 gl.

Po g. Gašp. Vilmanu: Mar. Ahačevič 16 s., Cecilija Ahačevič 16 s., Jera Robič 20 s., Urša Brezovar 24 s., Ana in Magd. Krivec, vsaka po 20 s., Cecilija Zupančič 20 s., Mar. Jarec 20 s., Urša Mahnič 20 s., Neža Cugelj 20 s., Marija Dragan 1 gl., Neža Pirec 30 s., Neža Rozman 60 s., G. Vilman 1 gl., Ana Jarec 40 s., Jera Kastelic 20 s., Franc in Barbara Hrovat vsak po 20 s., Barba Krevs 32 s., Franca Smolc 20 s., Franca in Ana Krivec, vsaka po 20 s., Urša Kolenc 20 s., Ana Koračin 20 s., Ana Pivec 20 s., Barba Kobilj 20 s., Mar. Papež 30 s., Neža Kovačič 25 s., Neža Hrovat 20 s., Franca Potočar 20 s., Neža Rifelj 25 s., Mar. Krevs 25 s., Marj. Makše 25 s., Urša Klinec 35 s., Ana Slak 25 s., Franca Pivec 25 s., Anton Stupar 35 s., Urša Stupar 35 s., Neža Avbar 35 s., Blaž Remic 40 s., Mar. Zgavec 25 s., Jan. Muhič 40 s., Urša Muhič 40 s., Ana in Mar. Srovin, vsaka po 25 s., Mar. Kolenc 32 s., Katra Dular 20 s., Neža Krev 20 s., Marija Pajek 20 s., Marija Jarec 20 s., Marija Pirec 20 s., Neža Papež 20 s., Ana Makše 20 s., Neža Babnar 20 s., Urša Grabnar 40 s., Barba Krevs 32 s., Jožef Krevs 32 s.

(Dalje prih.)

Telegrafske donarne cene 72. januarja.

Papirna renta 77 30 — Srebrna renta 78 20 — Zlata renta 94 — 1860letno državno posojilo 135 75 Bankina akcije 378 — Kreditne akcije 364 60 — London 118.90 — — Cea. kr. cekini 5.60. — 20-frankov 9.40.

Priznano izvrstne prave voščene sveče

iz pravega, nepokvarjenega čebelnega voska (9) prodaja

P. & R. Seemann v Ljubljani.

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gl.

Elegantno delo, ne zarjavlj, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša trarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlic iz britanskega srebra,
- 12 žličic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 6 jajčnih posodic,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačice za nože in vilice

54 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

G. Langer,

Wien, II. grosse Schiffgasse 28.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.